

УДК: 373.2.016:159.942.5:159.937–051(043.3)

DOI: <https://doi.org/10.54929/REICST-monograph-03-2026-08>

Соловей Ю. О.,

доктор філософії, доцент,
доцент кафедри дошкільної освіти,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького,
м. Черкаси, Україна
ORCID: 0000-0003-4778-7640

Yuliia Solovei

Doctor of Philosophy, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Preschool Education,
The Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy,
Cherkasy, Ukraine
ORCID: 0000-0003-4778-7640

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОЇ СТІЙКОСТІ ТА РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS IN THE CONTEXT OF FORMING EMOTIONAL STABILITY AND MOTOR ACTIVITY OF PRESCHOOL CHILDREN

***Анотація.** У роботі розглянуто основні підходи до професійної підготовки майбутніх вихователів у контексті формування емоційної стійкості та рухової активності дітей дошкільного віку. Визначено, що сучасна педагогічна освіта повинна поєднувати теоретичні знання з практичними навичками, спрямованими на забезпечення всебічного розвитку дітей, а також на формування професійної компетентності студентів. Проаналізовано різноманітні форми навчання – лекційні, практичні та*

лабораторні заняття, а також інтерактивні методи, які включають дискусії, рольові ігри, мозковий штурм, кейс-аналіз, проєктну діяльність та гейміфікацію. Наведено приклади конкретних педагогічних ситуацій, що дозволяють студентам відпрацьовувати навички підтримки емоційної стійкості та стимулювання рухової активності дітей, інтегруючи знання з психології, педагогіки та фізичної культури. Дослідження засвідчує ефективність інтерактивних методів у формуванні професійної майстерності майбутніх вихователів, розвитку критичного мислення, аналітичних та комунікативних навичок, а також здатності планувати та організовувати освітній процес у закладах дошкільної освіти. У висновках підкреслено значення комплексного підходу до підготовки педагогів, який поєднує інтеграцію теоретичних знань, практичних навичок та інноваційних методик навчання. Визначено напрями подальших досліджень, серед яких особливу увагу слід приділяти вивченню специфіки адаптації інтерактивних методів навчання для різних категорій студентів та дітей із особливими освітніми потребами.

Ключові слова: професійна підготовка, емоційна стійкість, здобувачі вищої освіти, майбутні вихователі, рухова активність, діти дошкільного віку, емоційно-вольова сфера, фізичний розвиток, педагогічна компетентність.

Annotation. The paper examines the main approaches to the professional training of future educators in the context of the formation of emotional stability and motor activity of preschool children. It is determined that modern pedagogical education should combine theoretical knowledge with practical skills aimed at ensuring the comprehensive development of children, as well as at the formation of professional competence of students. Various forms of training are analyzed - lectures, practical and laboratory classes, as well as interactive methods that include discussions, role-playing games, brainstorming, case analysis, project activities and gamification. Examples of specific pedagogical situations are given that allow students to practice the skills of supporting emotional stability and stimulating the motor activity of children, integrating knowledge of psychology, pedagogy and physical education. The study demonstrates the effectiveness of interactive methods in the formation of professional skills of future educators, the

development of critical thinking, analytical and communicative skills, as well as the ability to plan and organize the educational process in preschool educational institutions. The conclusions emphasize the importance of a comprehensive approach to teacher training, which combines the integration of theoretical knowledge, practical skills and innovative teaching methods. Areas of further research are identified, among which special attention should be paid to studying the specifics of adapting interactive teaching methods for different categories of students and children with special educational needs.

Keywords: professional training, emotional stability, higher education students, future educators, physical activity, preschool children, emotional and volitional sphere, physical development, pedagogical competence.

ВСТУП. Сучасні трансформаційні процеси в системі дошкільної освіти висувають нові вимоги до професійної підготовки майбутніх вихователів, орієнтуючи їх на забезпечення всебічного розвитку дитини, зокрема її емоційної та рухової сфер. В умовах зростання психоемоційного навантаження на дітей дошкільного віку, збільшення випадків емоційної нестійкості, тривожності, порушень поведінки та зниження рівня рухової активності актуалізується потреба у фахівцях, здатних створювати сприятливе, психологічно безпечне та здоров'язбережувальне освітнє середовище. Саме тому професійна підготовка вихователя має інтегрувати знання з педагогіки, психології, фізичного виховання та інклюзивної освіти, формуючи у майбутнього фахівця компетентності, необхідні для гармонійного розвитку дітей.

Емоційна стійкість є важливою передумовою адаптації дитини дошкільного віку до соціального оточення, ефективної взаємодії з однолітками та дорослими, регуляції власної поведінки й подолання стресових ситуацій. Водночас рухова активність виступає невід'ємним компонентом фізичного та психічного благополуччя дитини, забезпечує зміцнення здоров'я, розвиток моторики, координації, витривалості, а також позитивно впливає на емоційний стан. Отже, формування цих характеристик потребує компетент-

ного педагогічного супроводу, що можливо лише за умови якісної професійної підготовки майбутнього вихователя.

У професійній освіті майбутніх педагогів важливо переорієнтувати освітній процес на діяльнісний, особистісно орієнтований та практико-спрямований підхід, що буде сприяти становленню здатності аналізувати емоційні прояви дітей, добирати адекватні методи розвитку емоційної стійкості, планувати рухову активність з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей, забезпечувати психолого-педагогічний супровід кожної дитини. Крім того, сучасний вихователь має оволодіти навичками впровадження здоров'язберезувальних технологій, арт-терапевтичних та ігрових методів, цифрових інструментів, що стимулюють активність і позитивні емоційні стани дітей.

Проблема професійної підготовки майбутніх вихователів у контексті формування емоційної стійкості та рухової активності дітей дошкільного віку є надзвичайно актуальною та потребує ґрунтовного наукового аналізу. Її опрацювання сприятиме вдосконаленню змісту педагогічної освіти, підвищенню якості роботи вихователів і забезпеченню гармонійного розвитку дітей дошкільного віку в умовах сучасних освітніх викликів.

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ. Початкові теоретичні засади дослідження емоційного розвитку дитини та формування її стійкості ґрунтуються на класичних працях теоретиків, які підтверджують, що якісні емоційні взаємодії з дорослими створюють базу для адаптивних механізмів регуляції емоцій у дитини. Зокрема, дослідження теорій прив'язаності та пізніші праці з емоційного інтелекту вказують на важливість професійної компетентності вихователя у створенні стабільного емоційного середовища. Ці підходи широко використовуються як теоретична опора для програм підготовки педагогів, що орієнтуються на розвиток емоційної компетентності у дітей дошкільного віку [17].

Питання професійної підготовки педагогів, відповідно до вимог сучасної вищої освіти, визначено вченими А. Алексюк, Г. Беленька, І. Бех, А. Богуш, О. Богиніч, І. Богданова, В. Бондар, К. Дурай-Новакова, Н. Кічук, Н. Кузьміна, О. Лігум та ін.

У напрямі досліджень рухової активності та моторного розвитку дітей дошкільного віку сучасні напрацювання закордонних дослідників показують тісний взаємозв'язок між рівнем фізичної активності, моторною компетентністю та загальним психофізіологічним благополуччям дитини. Науковці наголошують, що систематично організована рухова діяльність у дошкільному віці сприяє не лише зміцненню здоров'я й розвитку моторики, а й покращенню емоційного стану, поведінкової саморегуляції та соціальної взаємодії [18].

Зазначимо, що проблема формування емоційної стійкості та стимулювання рухової активності дітей дошкільного віку має міцну теоретичну й емпіричну базу як в українській, так і в зарубіжній науковій літературі. Ключові положення щодо особистісно орієнтованого підходу в дошкільній освіті й ролі педагога в становленні емоційної сфери ґрунтовно розроблені в працях І. Беха, який розкрив теоретико-методичні основи особистісно-орієнтованого виховання та значення педагогічної рефлексії у формуванні емоційних компетентностей [3]. Значну роль у трактуванні поняття соціально-емоційного розвитку дитини дошкільного віку відіграла О. Кононко, яка систематизувала поняття «життєва компетентність» та розробила практичні рекомендації з розвитку емоційної сфери в дітей дошкільного віку [12; 13].

Питання психологічних засад і факторів становлення емоційної сфери в дошкільному віці також висвітлює Т. Піроженко у низці наукових публікацій, де проаналізовано ціннісні орієнтації дитини, умови формування емоційної стабільності та практичні рекомендації для педагогів [15].

У галузі моторного розвитку фундаментальну роль відіграють міждисциплінарні дослідження D. Stodden, S. J. Langendorfer, M.A. Roberton які показали, як моторна компетентність сприяє подальшому залученню до фізичної активності та пов'язаним з цим психосоціальним результатам [20].

У сфері підготовки педагогічних кадрів важливе місце займає Л. Дарлінг-Хаммонд, яка вважається однією з провідних теоретиків і практиків педагогічної підготовки. У праці *Preparing Teachers for a Changing World: What Teachers Should Learn and Be Able to Do* вона обґрунтовує, що ефективна підготовка педагога має базуватися не лише на глибокому володінні предметною компетентністю, а й на розумінні того, як люди навчаються, як розвиваються діти, як формуються їхні пізнавальні, мовленнєві та соціально-емоційні здібності. Науковиця стверджує, що навчальні програми для майбутніх педагогів повинні включати: знання про те, як діти розвиваються та засвоюють мову; уміння конструювати освітній процес з урахуванням вікових і індивідуальних потреб; організації дидактичної та соціальної роботи в групі [19].

Аналіз сучасного стану наукових досліджень дозволяє зробити висновок, що підготовка майбутніх вихователів у контексті формування емоційної стійкості та рухової активності дітей повинна бути комплексною, інтегрувати знання про емоційний та моторний розвиток дітей і спрямовуватися на розвиток професійної компетентності педагога, здатного ефективно підтримувати адаптивний і гармонійний розвиток кожної дитини.

МЕТА. Мета – проаналізувати процес професійної підготовки майбутніх вихователів у контексті формування емоційної стійкості та стимулювання рухової активності дітей дошкільного віку.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ. У законі України «Про вищу освіту» професійна підготовка трактується як «процес, резуль-

татом якого є сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання за певною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою» [11].

У процесі опрацювання проблеми використано комплекс теоретичних і емпіричних методів, що забезпечили всебічність і наукову обґрунтованість отриманих результатів. Зокрема, аналіз, синтез, узагальнення та систематизація наукових джерел дали змогу визначити сучасні підходи до професійної підготовки майбутніх вихователів та окреслити наукові засади формування емоційної стійкості й рухової активності дітей дошкільного віку.

У роботі також використано емпіричні методи спостереження та вивчення педагогічного досвіду, що дозволило проаналізувати реальні практики роботи вихователів і з'ясувати ефективність застосовуваних ними підходів до розвитку емоційної стійкості та рухової активності дітей дошкільного віку.

РЕЗУЛЬТАТИ. Формування емоційної стійкості та стимулювання рухової активності у дітей дошкільного віку є ключовими аспектами їх гармонійного розвитку. Емоційна стабільність дитини сприяє ефективному засвоєнню знань, розвитку соціальних навичок та формуванню адаптивних механізмів регуляції поведінки. Рухова активність забезпечує фізичний розвиток, сприяє зміцненню здоров'я та розвитку моторних навичок, а також позитивно впливає на емоційний стан і соціальну взаємодію дітей.

Професійну підготовку фахівців дошкільної освіти Н. Мельник визначає як «результат комплексного освітнього процесу, що характеризується широтою загального світогляду і високої загальної культури особистості, володінням професійними знаннями з педагогіки, психології, теорії та наукових основ управління; це спроможність вихователя реалізувати свої знання на практиці; це вміння застосовувати весь спектр традиційних та інноваційних методів психолого-педагогічного, соціального дослідження, усього комплексу педагогічних і управлінських умінь» [14, с. 15].

За С. Гаврилюк, «професійна підготовка майбутніх вихователів до педагогічної творчості в процесі підготовки у вищій школі» – це багатоаспектний, цілеспрямований, довготривалий процес особистісного професійного становлення творчої індивідуальності педагога, готового до майбутньої інноваційної діяльності в умовах сучасного ЗДО» [10, с. 352].

Ми вважаємо, що професійна підготовка майбутніх вихователів повинна інтегрувати знання про психологічні, фізичні та соціальні аспекти розвитку дитини, забезпечувати формування практичних умінь щодо створення стабільного емоційного середовища та організації рухової діяльності в групі. Українські науковці наголошують на необхідності формування емоційної компетентності педагога, що включає уміння спостерігати за поведінкою дітей, аналізувати їхні емоційні стани та планувати діяльність з урахуванням індивідуальних особливостей.

Зарубіжні дослідники підкреслюють, що сучасний педагог має поєднувати предметні компетентності з розумінням психологічних та соціально-емоційних потреб дітей. Програми підготовки педагогів повинні включати методики організації навчальної та рухової діяльності, оцінювання розвитку дітей, розвиток критичного мислення та рефлексивних навичок майбутніх вихователів.

Практична реалізація цих підходів у закладах дошкільної освіти потребує, щоб майбутні вихователі були готові:

- планувати освітній процес з урахуванням вікових і індивідуальних особливостей дітей;
- створювати стабільне емоційне середовище, яке сприяє розвитку емоційної стійкості;
- організовувати систематичну рухову активність, що покращує фізичне здоров'я та психоемоційний стан;
- використовувати методи спостереження та педагогічного аналізу для оцінювання ефективності впроваджених освітніх стратегій.

Професійна підготовка майбутніх вихователів передбачає не лише опанування теоретичних знань, а й активне засвоєння практичних компетентностей, що забезпечують ефективну роботу з емоційною та руховою сферами дітей [9]. У сучасній педагогічній освіті виділяють комплекс форм і методів роботи зі студентами, які спрямовані на формування цілісного розуміння розвитку дитини дошкільного віку та розвитку професійної майстерності майбутнього вихователя.

У цьому контексті доцільно виокремити три основні форми навчальної діяльності: лекційні, лабораторні та практичні заняття. Лекційні заняття виконують функцію базового введення студентів у проблематику емоційного та рухового розвитку дітей, систематизації теоретичних знань та інтеграції їх у педагогічну практику. Лабораторні заняття спрямовані на відпрацювання навичок спостереження, аналізу та діагностики емоційних і рухових проявів дітей, що забезпечує формування професійної компетентності майбутнього вихователя. Практичні заняття, у свою чергу, орієнтовані на безпосередню реалізацію методик емоційного супроводу та організації рухової активності дітей, що дозволяє студентам закріплювати теоретичні знання в умовах максимально наближених до реальної педагогічної практики.

Розглянемо детально кожен форму організації освітньої діяльності в контексті досліджуваної теми. Лекційні заняття виконують роль ключового інструменту подачі теоретичного матеріалу, знайомлячи студентів із проблематикою емоційного розвитку та рухової активності дітей дошкільного віку. Вони забезпечують систематизацію наукових знань, формування базових уявлень про психолого-педагогічні аспекти виховання та розвиток умінь інтегрувати теорію в педагогічну практику. Під час лекцій доцільно систематизувати знання про психолого-педагогічні основи емоційної стійкості, норми фізичного розвитку та принципи організації рухової діяльності у групах дітей дошкільного віку. Важливо поєднувати

теоретичний матеріал із конкретними прикладами практичної діяльності [7].

Наприклад, у межах теми «Емоційна стійкість дітей дошкільного віку» варто розглядати ситуації, коли дитина проявляє страх перед новими вправами або конфліктує з однолітками під час колективних ігор. Лектор може демонструвати відеозаписи реальних занять, де педагог використовує техніки емоційного супроводу, пояснює студентам, як розпізнати сигнали тривоги у дітей та як коригувати поведінку групи, що допоможе студентам зв'язати теоретичні знання про розвиток емоцій із практичними діями у дошкільному закладі.

У межах теми «Рухова активність дітей дошкільного віку» лекції варто ілюструвати конкретними вправами та руховими іграми. Наприклад, лектор може описати і показати: комплекс ранкової гімнастики, рухливі ігри на координацію та баланс, вправи на розвиток дрібної моторики та загальної фізичної підготовки. Студентам рекомендується обговорювати, як кожна вправа впливає на фізичний стан та емоційний настрій дітей, а також на соціальну взаємодію у групі.

Особливу увагу під час лекцій варто приділяти інтеграції знань із практичними аспектами роботи вихователя. Наприклад, після теоретичного пояснення прийомів емоційної підтримки дітей студентам можна запропонувати проаналізувати конкретний педагогічний кейс: дитина відмовляється брати участь у грі через страх або невпевненість, і завдання студентів – запропонувати план дій, який забезпечить емоційну підтримку та стимулюватиме рухову активність.

Вважаємо, що лекційні заняття виконують не лише інформаційну функцію, а й сприяють розвитку критичного мислення, аналітичних навичок та здатності застосовувати теоретичні знання у практичній роботі з дітьми.

Розглянемо практичні заняття як одну з ключових форм професійної підготовки майбутніх вихователів, спрямовану на формування емоційної стійкості та стимулювання рухової

активності дітей дошкільного віку. Практичні заняття дозволяють студентам відпрацьовувати набуті теоретичні знання у конкретних педагогічних ситуаціях та формувати професійні компетентності, необхідні для організації освітнього процесу у закладах дошкільної освіти [2].

Варто використовувати практичні заняття для відпрацювання методик розвитку емоційної стійкості. Наприклад, студентам доцільно проводити вправи на розпізнавання емоцій у дітей за допомогою карток з емоційними виразами, лялькових сценок або коротких рольових ігор. Такі вправи формують здатність вихователя помічати емоційний стан дитини, реагувати на його потреби та створювати стабільне підтримуюче середовище.

У межах розвитку рухової активності практичні заняття варто будувати на проведенні рухливих ігор, комплексів ранкової гімнастики, естафет та вправ на розвиток координації, сили, гнучкості та витривалості [16]. Студенти можуть організовувати ігри з м'ячами, обручами, конструкторськими елементами, рухливі ігри з музичним супроводом або вправи на розвиток дрібної моторики через танцювальні та ритмічні рухи [5]. Під час таких занять студенти отримують можливість оцінювати фізичні можливості дітей, рівень їхньої зацікавленості, а також контролювати безпечність виконання вправ [1].

Особливу увагу варто приділяти інтегрованим вправам, де поєднується рухова активність і емоційна взаємодія. Наприклад, під час гри «Емоційний лабіринт» діти виконують рухи відповідно до емоційних сигналів: радість, здивування, сум або гнів. Студенти вчаться координувати групу, стимулювати участь кожної дитини та водночас підтримувати її емоційний стан. Інший приклад – рухлива гра «Сторожі настрою», де діти виконують фізичні завдання залежно від настрою персонажа казки, а студент відпрацьовує навички педагогічного супроводу та стимулювання емоційної взаємодії.

Не менш важливою є педагогічна рефлексія після практичних занять. Студенти аналізують власні дії, оцінюють ефективність застосованих методик, обговорюють труднощі взаємодії з дітьми та пропонують шляхи вдосконалення освітнього процесу. Такий підхід сприяє розвитку критичного мислення, здатності коригувати педагогічні дії та підвищує рівень професійної компетентності майбутніх вихователів.

Отож практичні заняття є невід'ємною складовою професійної підготовки майбутніх вихователів, оскільки забезпечують формування умінь і навичок ефективної організації емоційно стабільного та рухово активного середовища для дітей дошкільного віку.

Розглянемо лабораторні заняття як одну з ефективних форм підготовки майбутніх вихователів, спрямовану на формування професійних умінь у сфері емоційного та фізичного розвитку дітей дошкільного віку. Лабораторні заняття відрізняються високим рівнем практичної активності студентів та дозволяють глибоко опрацювати методики спостереження, діагностики і аналізу поведінкових, емоційних та рухових проявів дітей.

Варто використовувати лабораторні заняття для відпрацювання навичок спостереження та аналізу емоційних станів дітей. Наприклад, студентам пропонується переглядати відеозаписи занять у групах дітей дошкільного віку та визначати прояви різних емоцій: радість, страх, тривогу, агресію. Потім вони аналізують педагогічні дії вихователя, оцінюють їх ефективність та пропонують власні рекомендації для покращення емоційної підтримки дітей. Такі завдання формують критичне мислення і здатність коригувати педагогічні дії на основі спостереження [4].

У межах розвитку рухової активності лабораторні заняття варто будувати на аналізі моторних навичок дітей та плануванні відповідних вправ. Студенти можуть проводити вимірювання координації, гнучкості, сили та витривалості, а та-

кож оцінювати рівень рухової активності у групі. На основі отриманих даних вони розробляють рекомендації для організації рухових ігор та комплексів вправ, враховуючи індивідуальні особливості дітей.

Особливу увагу варто приділяти інтегрованим лабораторним вправам, де поєднуються спостереження за емоційною поведінкою дітей та аналіз їхньої рухової активності. Наприклад, студентам пропонується моделювати ситуацію рухливої гри, де діти виконують завдання відповідно до певних емоційних сигналів. Студенти аналізують, як емоційний стан впливає на фізичну активність дітей та як педагог може адаптувати завдання для підтримки як емоційної стабільності, так і рухової залученості.

Варто також використовувати метод «лабораторного експерименту», коли студенти планують та проводять спостереження за поведінкою дітей у контрольованих умовах. Наприклад, досліджується вплив музичного супроводу на емоційний настрій та активність дітей під час рухливих ігор. Результати аналізуються, обговорюються та формуються рекомендації щодо педагогічних стратегій.

Таким чином, лабораторні заняття забезпечують формування у майбутніх вихователів умінь точно спостерігати, аналізувати та коригувати освітній процес, що сприяє створенню стабільного емоційного середовища та розвитку рухових компетентностей дітей дошкільного віку.

Перейдемо до інтерактивних методів навчання, які виступають ефективним інструментом формування професійних компетентностей майбутніх вихователів у сфері розвитку емоційної стійкості та рухової активності дітей дошкільного віку. Застосування інтерактивних методів дозволяє студентам активно включатися в освітній процес, сприяє розвитку критичного мислення, аналітичних і комунікативних навичок, а також формує здатність ефективно застосовувати теоретичні знання у практичній діяльності.

Одним із таких методів є дискусії та круглі столи, під час яких студенти аналізують педагогічні ситуації, обговорюють проблеми емоційного та фізичного розвитку дітей, пропонують альтернативні підходи та аргументують власні рішення.

Особливо ефективними є дискусії та круглі столи, які дають змогу студентам аналізувати педагогічні ситуації, обговорювати проблеми емоційного та фізичного розвитку дітей та пропонувати альтернативні педагогічні рішення [6]. Наприклад, студентам можна запропонувати розглянути ситуацію, коли дитина відмовляється брати участь у рухливій грі через страх. Під час обговорення вони визначають дії вихователя, які можуть підтримати дитину, залучити її до колективної діяльності та зміцнити емоційну стійкість, зокрема демонстрація вправ, поступове включення у гру та використання вербальної підтримки. Інший приклад – конфлікт між дітьми під час колективної гри, коли студенти оцінюють емоційні реакції учасників, обирають стратегії вихователя для врегулювання ситуації та розробляють методи формування у дітей навичок саморегуляції, емпатії та співпраці. Ще один кейс стосується низької фізичної активності групи, коли студенти планують інтегровані ігрові та рухові вправи, які враховують індивідуальні можливості дітей, стимулюють їх до руху та підтримують позитивний емоційний стан.

Застосування таких інтерактивних методів дозволяє студентам не лише поглиблювати теоретичні знання, а й розвивати практичні навички аналізу педагогічних ситуацій, прийняття рішень та планування ефективної освітньої діяльності, що сприяє формуванню професійної компетентності майбутніх вихователів і підготовці їх до створення стабільного емоційного середовища та організації рухової активності дітей у групах [8].

Метод роботи в малих групах є ефективним при формування професійних компетентностей майбутніх вихователів, оскільки дозволяє студентам спільно виконувати завдання,

обговорювати та аналізувати педагогічні ситуації, а також виробляти практичні рішення. Під час роботи в групах студенти можуть створювати плани рухових ігор для дітей різного віку та рівня фізичної активності, розробляти послідовність вправ із урахуванням вікових та індивідуальних особливостей, а також інтегрувати елементи розвитку емоційної стійкості у процес рухової діяльності.

Одним із прикладів є групове завдання з аналізу відеозапису заняття в ЗДО, під час якого студенти виявляють позитивні та проблемні моменти в організації рухової активності, оцінюють методи взаємодії вихователя з дітьми та пропонують конкретні корекційні заходи для підвищення мотивації та емоційного комфорту дітей. Інший приклад – розробка методичних рекомендацій для роботи з емоційно нестійкими дітьми, коли групи студентів моделюють різні педагогічні підходи, обговорюють їх ефективність і презентують узгоджені рішення для практичного використання. Також можна організувати спільне проєктування інтегрованих занять, що поєднують фізичні вправи з іграми на розвиток співпраці та саморегуляції, де кожен студент отримує конкретну роль, наприклад, планувальник вправ, спостерігач за поведінкою дітей чи аналітик емоційної реакції.

Завдяки такій формі навчання студенти розвивають навички командної роботи, уміння розподіляти ролі, приймати колективні рішення та ефективно планувати освітню діяльність, що є необхідною складовою професійної підготовки майбутніх вихователів.

Метод рольових ігор є важливим інструментом формування практичних навичок майбутніх вихователів, оскільки дозволяє моделювати реальні педагогічні ситуації та відпрацьовувати професійні дії у безпечному навчальному середовищі. Студенти виконують різні ролі – вихователя, дитини або спостерігача, що дає змогу аналізувати поведінку учасників та оцінювати ефективність педагогічних рішень.

Наприклад, студент грає роль вихователя, який організовує рухливу гру для групи дітей із різними рівнями фізичної активності та емоційної стійкості. Інші студенти виконують ролі дітей, демонструючи різні реакції: хтось активно включається у гру, хтось соромиться або проявляє страх, а хтось ігнорує активність. Спостерігачі оцінюють методи взаємодії вихователя, звертаючи увагу на способи залучення дітей, використання підтримуючих слів, стимулювання емоційного комфорту та безпеки.

Ще один приклад – моделювання конфліктної ситуації під час колективної гри. Студенти у ролі вихователя відпрацьовують прийоми врегулювання конфлікту, заохочення співпраці та розвитку навичок саморегуляції у дітей. Рольові ігри можуть включати також ситуації, коли вихователь організовує рухові вправи для дітей з різними потребами: наприклад, для тих, хто демонструє низьку фізичну активність, застосовуються поступові вправи та ігрові завдання, що стимулюють мотивацію до руху, тоді як для більш активних дітей пропонуються додаткові елементи координаційних ігор.

Завдяки методу рольових ігор студенти отримують можливість відпрацьовувати практичні навички, розвивати емпатію та педагогічну рефлексію, аналізувати ефективність різних підходів до організації рухової активності та підтримки емоційної стійкості дітей, а також готуватися до реальної професійної діяльності в умовах закладу дошкільної освіти.

Мозковий штурм є одним із ефективних інтерактивних методів, що сприяє розвитку креативного мислення та професійних умінь студентів у сфері дошкільної освіти. Під час таких занять студенти активно генерують ідеї, обговорюють їх, аналізують можливості практичного застосування та відбирають найбільш ефективні рішення для інтеграції емоційного та фізичного розвитку дітей.

Наприклад, студентам можна запропонувати розробити інноваційні вправи для розвитку моторики, які водночас

стимулюють соціальну взаємодію та саморегуляцію. Один із варіантів – ігрові завдання, де діти виконують рухи під команду вихователя, змінюючи ролі та об'єднуючись у команди, що розвиває координацію, увагу та навички співпраці. Інший приклад – створення серії сюжетно-рольових рухових ігор, які заохочують дітей висловлювати емоції через рухи, що одночасно формує емоційну стійкість і покращує фізичну активність.

Ще одним завданням для мозкового штурму може бути розробка адаптованих вправ для дітей із різними рівнями фізичної активності та емоційної чутливості. Студенти пропонують варіанти, як за допомогою модифікації правил гри або індивідуального підходу до кожної дитини забезпечити залучення всіх учасників групи, стимулюючи при цьому їхню рухову активність та емоційне благополуччя.

Таким чином, мозковий штурм дозволяє студентам не лише генерувати креативні педагогічні ідеї, а й відпрацьовувати навички аналізу, планування та адаптації освітнього процесу до потреб дітей, що сприяє формуванню високого рівня професійної компетентності майбутніх вихователів.

Метод проєктної діяльності є ефективним засобом формування професійних компетентностей майбутніх вихователів, оскільки дозволяє студентам самостійно планувати, організовувати та реалізовувати освітні проєкти, спрямовані на розвиток емоційної стійкості та рухової активності дітей дошкільного віку. Цей метод стимулює творче мислення, навички планування, аналізу та рефлексії, а також готує студентів до самостійної професійної діяльності.

Наприклад, студентам можна запропонувати розробити проєкт інтегрованого заняття, що поєднує рухову активність і соціально-емоційний розвиток. В межах проєкту студенти планують комплекс вправ, сюжетно-рольових ігор та інтерактивних завдань, які спрямовані на розвиток моторики, формування навичок співпраці та підтримку позитивного емо-

ційного стану дітей. Кожна група студентів обговорює, які вправи будуть найбільш ефективними для різних категорій дітей, зокрема для тих, хто має низьку фізичну активність або емоційну нестійкість.

Ще один приклад – розробка методичних рекомендацій для організації рухової активності на основі конкретного тематичного проєкту, наприклад «Мандрівка казковим лісом», де рухові вправи інтегровані із сюжетними іграми, а студенти моделюють педагогічні ситуації для розвитку емоційної стійкості. Кожна група студентів презентує свій проєкт, обговорює потенційні труднощі та пропонує шляхи їх подолання.

Завдяки методу проєктної діяльності студенти отримують можливість поєднувати теоретичні знання з практичними навичками, планувати інтегровану освітню діяльність, моделювати педагогічні ситуації та оцінювати ефективність запропонованих рішень, що сприяє формуванню професійної компетентності майбутніх вихователів і забезпечує готовність до організації емоційно та фізично розвивального середовища у закладах дошкільної освіти.

Метод навчання через дослідження («inquiry-based learning») є сучасним і ефективним підходом у підготовці майбутніх вихователів, оскільки стимулює активне самостійне вивчення педагогічних проблем, формує аналітичне мислення та здатність приймати обґрунтовані педагогічні рішення. Студенти в процесі навчання виступають не лише як споживачі знань, а й як дослідники, що дозволяє їм глибше усвідомлювати закономірності емоційного та фізичного розвитку дітей дошкільного віку.

Наприклад, студентам можна запропонувати дослідити вплив різних видів рухової активності на емоційний стан дітей у групі. Вони самостійно спостерігають за дітьми під час занять, фіксують прояви емоційної стійкості та активності, аналізують дані та роблять висновки щодо ефективності конкретних вправ. Ще один приклад – дослідження педаго-

гічних стратегій, які стимулюють емоційне саморегулювання у дітей. Студенти розробляють експериментальні підходи, впроваджують їх у змодельованих ситуаціях або практичних заняттях, аналізують результат і пропонують рекомендації для оптимізації освітнього процесу.

Ще одним завданням може бути дослідження взаємозв'язку між груповими іграми та розвитком соціально-емоційних компетентностей. Студенти спостерігають за взаємодією дітей, відмічають успішні та проблемні моменти, обговорюють способи корекції та вдосконалення занять.

Метод навчання через дослідження сприяє розвитку у студентів навичок спостереження, аналізу, інтерпретації даних та педагогічної рефлексії. Він забезпечує можливість практичного застосування теоретичних знань, формує компетентність у створенні умов для розвитку емоційної стійкості та рухової активності дітей у ЗДО.

Метод портфоліо є ефективним інтерактивним підходом, що дозволяє студентам систематично фіксувати власний досвід, досягнення та навчальні результати, пов'язані з розвитком емоційної стійкості та рухової активності дітей дошкільного віку. Портфоліо виступає інструментом саморефлексії, оцінки особистого прогресу та інтеграції теоретичних знань із практичними навичками.

Наприклад, студенти можуть створювати портфоліо, яке включає плани та сценарії рухових ігор, відгуки на проведені практичні заняття, аналіз поведінки дітей у різних педагогічних ситуаціях та власні спостереження щодо розвитку емоційної стійкості. Іншим прикладом є включення до портфоліо відеозаписів або фотофіксації проведених інтегрованих занять, де студенти аналізують ефективність вправ, оцінюють мотивацію дітей та пропонують вдосконалення.

Ще одним завданням може бути розробка тематичного портфоліо з інтеграції фізичної активності та емоційного розвитку дітей, наприклад, серія вправ «Рух і емоції», де студен-

ти документують ефекти кожної вправи на емоційний стан та поведінку дітей. Портфоліо дозволяє відстежувати прогрес, порівнювати результати різних груп дітей і розробляти персоналізовані методики для роботи з емоційно нестійкими або малорухливими дітьми.

Завдяки методу портфоліо студенти формують здатність до самостійного аналізу, рефлексії, оцінки власних дій та ефективного планування освітнього процесу. Це сприяє розвитку професійних компетентностей майбутніх вихователів, готовності до організації середовища, що стимулює емоційний та фізичний розвиток дітей дошкільного віку, а також забезпечує систематичний підхід до вдосконалення педагогічної майстерності.

Метод гейміфікації освітнього процесу передбачає використання елементів ігор, ігрових механік та системи винагород для активізації навчальної діяльності студентів і підвищення їхньої мотивації до опанування професійних компетентностей. У контексті підготовки майбутніх вихователів гейміфікація дозволяє інтегрувати теоретичні знання з практичними навичками, створюючи умови для творчого мислення, швидкого прийняття рішень та розвитку педагогічної креативності.

Використання цього методу сприяє формуванню ключових професійних умінь, таких як планування та проведення рухових та інтегрованих ігор, оцінка емоційного стану дітей, організація групової взаємодії та стимулювання рухової активності. Гейміфікація також сприяє розвитку аналітичних навичок студентів, їх здатності прогнозувати наслідки педагогічних дій і розробляти альтернативні стратегії для підтримки емоційної стійкості дітей.

Одним із прикладів застосування гейміфікації є участь студентів у «серії викликів», де вони планують комплекс рухових вправ для дітей дошкільного віку. Кожен студент або група отримує завдання розробити конкретні вправи та обґрунтувати їх вплив на емоційний стан дітей, рівень їх активності

та розвиток моторики. За точність, логічність і креативність рішень студент отримує бали або умовні «нагороди», що стимулює активне включення у навчальний процес і підвищує відповідальність за результати.

Іншим прикладом є організація командних квестів, де групи студентів створюють послідовність інтегрованих рухових та сюжетно-рольових ігор для дошкільників. Під час таких квестів студенти моделюють різні педагогічні ситуації, враховують рівень емоційної стійкості та фізичної активності дітей, обговорюють способи адаптації вправ під потреби різних категорій дітей. Кожна група представляє свій сценарій, а інші студенти оцінюють його ефективність, пропонують вдосконалення та обговорюють педагогічні підходи.

Гейміфікація освітнього процесу дозволяє створювати умови для активного навчання, стимулює творчу діяльність, сприяє розвитку комунікативних та колективних навичок, а також формує у майбутніх вихователів здатність інтегрувати емоційне та фізичне виховання дітей у практичній діяльності.

Зауважимо, що професійна підготовка майбутніх вихователів у контексті формування емоційної стійкості та рухової активності дітей дошкільного віку базується на комплексному поєднанні теоретичних знань і практичних умінь. Використання різноманітних форм і методів навчання – лекційних, практичних, лабораторних занять, а також інтерактивних методів, таких як дискусії, рольові ігри, мозкові штурми, кейс-аналіз, навчання через дослідження, гейміфікація, проєктна діяльність та портфоліо – забезпечує всебічний розвиток компетентностей студентів.

Такі підходи дозволяють майбутнім вихователям не лише опановувати знання з психолого-педагогічних основ емоційного та фізичного розвитку дітей, а й відпрацьовувати практичні навички, формувати здатність до рефлексії, творчого вирішення проблем, ефективної взаємодії з дітьми та колегами. У результаті студенти набувають готовності організову-

вати середовище, що стимулює розвиток емоційної стійкості та рухової активності дітей дошкільного віку, що є ключовим елементом їхньої професійної компетентності.

ДИСКУСІЯ. Інтерпретуючи результати проведеного дослідження, можна відзначити, що професійна підготовка майбутніх вихователів у контексті формування емоційної стійкості та рухової активності дітей дошкільного віку вимагає системного поєднання теоретичних знань і практичних навичок. Отримані дані свідчать, що інтеграція лекційних, практичних, лабораторних та інтерактивних методів навчання дозволяє значно підвищити рівень професійної компетентності студентів, їх здатність до рефлексії та вміння застосовувати набуті знання у практичній діяльності з дітьми.

Порівняння результатів цього дослідження з попередніми науковими напрацюваннями підтверджує важливість комплексного підходу до підготовки педагогів. Так, роботи І. Бежа, О. Кононко та Т. Піроженко [3; 12; 15] висвітлюють ключову роль професійної компетентності вихователя у формуванні емоційної стабільності дітей та розвитку їхніх соціально-емоційних навичок. Дослідження зарубіжних авторів [17; 18; 19; 20], підтверджують ефективність інтеграції практико-орієнтованих і рефлексивних методів навчання для формування педагогічних компетентностей, що безпосередньо впливають на розвиток емоційної та рухової сфери дітей. Наші результати узгоджуються з цими положеннями і доповнюють їх конкретними прикладами застосування інтерактивних методів, таких як гейміфікація, рольові ігри та проектна діяльність.

Історично розвиток досліджень у цій сфері демонструє поступовий перехід від класичних теоретичних концепцій, орієнтованих на передавання знань студентам, до сучасних практико-орієнтованих моделей, що включають інтерактивні форми навчання, активну участь студентів та комплексну роботу з емоційною та руховою сферами дітей. Поступово акцент зміщується на формування у студентів здатності са-

можливо планувати педагогічний процес, аналізувати реакції дітей та коригувати освітні стратегії відповідно до індивідуальних потреб.

Невирішеними залишаються питання тривалого впливу професійної підготовки на рівень емоційної стійкості та рухової активності дітей у реальних умовах ЗДО, а також специфіка адаптації інтерактивних методів для різних категорій студентів і дітей із особливими освітніми потребами. Ці аспекти можуть стати предметом подальших досліджень, що дозволить удосконалювати підготовку педагогів і розробляти більш ефективні моделі інтеграції емоційного та фізичного розвитку в освітній процес.

ВИСНОВКИ. Проведене дослідження підтвердило, що професійна підготовка майбутніх вихователів у контексті формування емоційної стійкості та рухової активності дітей дошкільного віку потребує комплексного поєднання теоретичних знань і практичних навичок. Зокрема, використання різноманітних форм навчання – лекційних, практичних, лабораторних та інтерактивних – забезпечує всебічний розвиток професійних компетентностей студентів, їх здатності до рефлексії, аналізу та корекції власної педагогічної діяльності.

Застосування інтерактивних методів навчання, таких як дискусії, рольові ігри, мозкові штурми, гейміфікація, проектна діяльність, журнальна рефлексія та метапізнавальні вправи, сприяє активній участі студентів у освітньому процесі, розвитку критичного мислення, аналітичних, комунікативних і організаційних навичок. Використання цих методів дозволяє формувати у майбутніх вихователів здатність ефективно організовувати освітнє середовище, стимулювати рухову активність дітей, підтримувати їхню емоційну стійкість та забезпечувати умови для гармонійного розвитку.

Дослідження засвідчило, що інтеграція практичних завдань із теоретичними лекційними матеріалами, а також системне застосування рефлексивних і творчих підходів у

навчанні, сприяє формуванню компетентного, підготовленого до різних педагогічних ситуацій вихователя. Крім того, комплексне використання різних методів дозволяє студентам не лише опанувати знання, але й виробити практичні навички, що є необхідною умовою успішної педагогічної діяльності.

У подальших дослідженнях доцільно зосередитися на вивченні специфіки адаптації інтерактивних методів навчання для різних категорій студентів та дітей із особливими освітніми потребами. Зокрема, важливо дослідити, як окремі інтерактивні методики – рольові ігри, проєктна діяльність, гейміфікація, мозковий штурм та робота в малих групах – можуть бути модифіковані з урахуванням рівня розвитку, індивідуальних потреб та особливостей психофізіологічного стану учасників освітнього процесу. Такі дослідження дозволять оптимізувати підготовку майбутніх вихователів, підвищити ефективність освітнього процесу та забезпечити інклюзивне середовище, що сприятиме одночасному розвитку емоційної стійкості та рухової активності дітей різного рівня розвитку. Вивчення цих аспектів може стати основою для розробки більш гнучких, адаптивних та практично орієнтованих моделей інтеграції емоційного та фізичного розвитку в освітній процес ЗДО, що підвищить професійну компетентність педагогів і їхню готовність до роботи в різноманітних педагогічних ситуаціях.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Avdienko, I. M. (2016). Rozvytok kultury zdorovia studentiv v osvithnomu seredovyshchi vyshchoho navchalnoho zakladu : avtor. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.07 [Development of students' health culture in the educational environment of higher education institution]. Kharkiv, 20 s. [in Ukrainian].
2. Bezsonova, O. K. (2019). Profesiyniy rozvytok molodykh pedahohiv v umovakh doshkilnoho navchalnoho zakladu : dys. kand. ped. nauk : 13.00.08 [Professional development of

young teachers in preschool educational institution conditions]. Kyiv: Instytut problem vykhovannia NAPN Ukrainy, 295 s. [in Ukrainian].

3. Bekh, I. D. (1998). *Osobystisno-oriyentovane vykhovannia* [Personality-oriented education]. Kyiv: IZMH, 204 s. [in Ukrainian].

4. Boiko, H. (2023). *Sotsial'no-mobilnyi komponent hotovnosti maibutnikh vykhovateliv do zdorov'iazberezhuvanoi diialnosti v zakladakh doshkilnoi osvity* [Socially mobile component of future preschool teachers' readiness for health-preserving activities]. *Molod i rynek*, № 10 (218), pp. 50–55. [in Ukrainian].

5. Buleichenko, O. V. (2018). *Netradytsiini vydy rukhvoi aktyvnostiyak instrument zdorov'iazberezhennia* [Non-traditional types of physical activity as a tool of health preservation]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Ser. 5: Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy*, Vyp. 3, pp. 96–99. [in Ukrainian].

6. Verbynenko, Yu. I. (2013). *Profesijna hotovnist do pedahohichnoi diialnosti* [Professional readiness for pedagogical activity]. *Profesiina pidhotovka pedahoga v konteksti yevropeiskikh inte hratsiinykh protsesiv : zb. nauk. prats. Drohobych*, pp. 119–124. [in Ukrainian].

7. Vinarchuk, N. M. (2023). *Pidhotovka bakalavriv spetsial'nosti 012 Doshkilna osvita (porivnialnyi analiz osvitnikh proham)* [Training of bachelors of specialty 012 Preschool Education: comparative analysis of educational programs]. *Visnyk L'vivskoho universytetu. Ser. Pedahohichna*, Vyp. 39, pp. 17–25. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/pedagogics/article/view/12030> [in Ukrainian].

8. Vinarchuk, N. M. (2022). *Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity do formuvannia zdorov'iazberezhuvanoi kompetentnosti doshkilnyka* [Training of future preschool teachers for formation of preschoolers' health-preserving competence]. *Materialy zvitnykh naukovykh*

konferentsii fakultetu pedahohichnoi osvity, Vyp. 7, pp. 55–57. [in Ukrainian].

9. Vinarchuk, N. M. (2023). Suchasnyi stan profesijnoi pidhotovky maibutnikh vykhovateliv do zdiisnennia zdorov'iazberezhualnoi diialnosti v umovakh zakladu doshkilnoi osvity [Current state of professional training of future preschool teachers for health-preserving activities in preschool institutions]. *Aktual'ni pytannia humanitarnykh nauk*, pp. 207–211. URL: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/68_2023/part_1/32.pdf [in Ukrainian].

10. Havryliuk, S. M. (2016). Teoretychni i metodychni zasady pidhotovky maibutnoho vykhovatelja doshkilnykh navchalnykh zakladiv do pedahohichnoi tvorchosti [Theoretical and methodological foundations of future preschool teacher preparation for pedagogical creativity] : dys... d-ra ped. nauk. Uman, 453 s, p. 352. [in Ukrainian].

11. Zakon Ukrainy “Pro vyshchu osvitu” № 1556 VII vid 01.07. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> [in Ukrainian].

12. Kononko, O. L. (2019). Emotsiina kompetentnist maibutnoho fakhivtsia doshkilnoi osvity: sut' ta umovy formuvannia [Emotional competence of future preschool specialist: essence and conditions of formation]. *Naukovi zapysky NDU im. M. Hoholia. Psykhol.-pedah. nauky*, № 2, pp. 28–36. [in Ukrainian].

13. Kononko, O. (1998). Sotsial'no-emotsiinyi rozvytok osobystosti (v doshkilnomu dytynstvi) [Social-emotional development of personality in preschool childhood] : navch. posib. Kyiv: Osvita, 287 s. [in Ukrainian].

14. Melnyk, N. I. (2016). Profesijna pidhotovka vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv u konteksti kompetentnisnoi paradyhmy vitchyznianoï osvity: problema vyznachennia struktury profesijnoi kompetentnosti [Professional training of preschool teachers in the context of the competence paradigm of domestic

education]. *Zb. nauk. pr. Khersonskoho derzh. un-tu : Pedahohichni nauky*, Vyp. LXXIII, T.1, pp. 107–116. [in Ukrainian].

15. Pirozhenko, T. O. (2013). Vidobrazhennia problemy tsinnisnykh oriyentatsii dytyny doshkilnoho viku u suchasni teorii ta praktytsi vykhovannia [Reflection of preschool child value orientations in modern theory and practice of education]. *Aktual'ni problemy psykholohii: zb. nauk. prats Instytutu psykholohii im. H. S. Kostiuka NAPN Ukrainy*, Tom 4, Vyp. 9, pp. 213–236. [in Ukrainian].

16. Solovey, Yu. O. (2025). Rukhova aktyvnist yak chynnyk formuvannia emotsiinoi stabil'nosti ditei doshkilnoho viku [Physical activity as a factor in the formation of emotional stability of preschool children]. *Problemy osvity*, № 2 (103), p. 299. [in Ukrainian].

17. Arnold, C. (2007). Young Children's Representations of Emotions and Attachment in Their Spontaneous Patterns of Behaviour: An Exploration of a Researcher's Understanding. URL: https://eprints.worc.ac.uk/464/1/Complete_Thesis_cArnold.pdf.

18. Einat, A., Schmutz, Annina E., & Meyer, Andrea H. (2020). Motor Competence and Physical Activity in Early Childhood: Stability and Relationship. URL: <https://www.frontiersin.org/journals/public-health/articles/10.3389/fpubh.2020.00039/full>.

19. Preparing Teachers for a Changing World: What Teachers Should Learn and Be Able to Do. URL: <https://www.wiley.com/en-us/Preparing%2BTeachers%2Bfor%2Ba%2BChanging%2BWorld%3A%2BWhat%2BTeachers%2BShould%2BLearn%2Band%2BBE%2BAble%2Bto%2BDo-p-9781119461166>.

20. Stodden, D., Langendorfer, S. J., & Robertson, M. A. (n.d.). A Developmental Perspective on the Role of Motor Skill Competence in Physical Activity: An Emergent Relationship. URL: https://www.researchgate.net/publication/234734805_A_Developmental_Perspective_on_the_Role_of_Motor_Skill_Competence_in_Physical_Activity_An_Emergent_Relationship.